

An teicneolaíocht i saol na hÉireann: buntáistí agus míbhuntáistí

Súil thapa ar an gceacht

Oscail leis an teicneolaíocht laethúil a d'úsáid na daltaí roimh scoil agus fág an cheist tosaigh gan réiteach: an é an uirlis is nuaí an uirlis is fearr i gcónaí? Léirigh buntáiste, míbhuntáiste agus suíomh le sampla an mhiasniteora amháin. Ná scríobh aon chonclúid faoin rianaire bus ar an gclár. Déanann grúpaí taighde ar theicneolaíocht amháin a úsáidtear in Éirinn ó thacair cártaí clóite A-C (rianaire bus, aip aimsire nó feirmeoireacht chliste), ag cur an taisc a dhéanamh leis an teicneolaíocht i gcomparáid lena dhéanamh gan í in áiteanna fóra. Breacann siad an chomparáid ar leathanach na Dialainne Imscrúdaithe, cuireann siad i láthair cén rogha a oireann do gach suíomh, agus ansin tugann siad na trí chomparáid le chéile in aon smaoineamh amháin don rang faoi úsáid agus faoi áit.

Cuspóirí foghlama

- Comparáid a dhéanamh idir dhá bhealach chun tasc a dhéanamh, le teicneolaíocht roghnaithe agus gan í
- Buntáistí agus míbhuntáistí a mheá ag brath ar an gcaoi a n-úsáidtear an teicneolaíocht agus ar an áit a n-úsáidtear í
- Cur i láthair a dhéanamh ar an rogha a oireann do gach suíomh, le cúiseanna soiléire

Roimh an gclog: réiteach

Priontáil tacar iomlán cártaí amháin (A, B nó C) do gach grúpa ó nótaí chéim 3: déan iarracht na trí theicneolaíocht a bheith in úsáid ar fud an tseomra. Priontáil leathanaigh na Dialainne Imscrúdaithe. Cuir na deasca le chéile i ngrúpaí de thriúr nó de cheathrar; bíodh páipéar garbh agus pinn luaidhe réidh le haghaidh nótaí garbha.

Ábhair

Mír	Líon	Do gach	Foinse	Ionadach saor
tacair cártaí taighde (rianaire bus, aip aimsire, feirmeoireacht chliste)	1	grúpa	leagan inphriontáilte a chuirtear ar fáil	cóipeanna lámhscríofa de na cártaí ar pháipéar garbh, agus na téacsanna iomlána céanna iontu
páipéar garbh le haghaidh nótaí garbha	2	grúpa	seomra ranga	cúl na mbileog oibre a úsáideadh cheana
pinn luaidhe	1	dalta	seomra ranga	aon ghléas scríbhneoireachta atá sna cásanna peann luaidhe cheana féin
Leathanach sa Dialann Imscrúdaithe	1	dalta	leagan inphriontáilte a chuirtear ar fáil	páipéar línithe; scríobhann na daltaí ceannteidil don teicneolaíocht, don tasc, leis/gan í, trí shlat tomhais, cabhair/fadhbanna, agus dhá áit

Pointe sábháilteachta

Gnáthghluaiseacht sa seomra ranga amháin. Má fhéachann grúpa go sciobtha ar aip fhíor ar tháibléad an ranga, coinnigh faoi do mhaoirseacht féin é agus coinnigh gearr é: is leor na cártaí iontu féin.

Céimeanna teagaisc

- **Ag Tosú:** Coinnigh an cheist tosaigh gearr. Bailigh dhá nó trí shampla laethúla, ansin caith amach an cheist An é an uirlis is nuaí an uirlis is fearr don tasc i gcónaí? Fág gan réiteach í: ná réitigh fós í.
- **Teicneolaíocht a mheá:** Sé nóiméad ag an gclár amháin. Léirigh buntáiste, míbhuntáiste agus suíomh leis an miasniteoir; stop sula dtagann tú ar aon chonclúid. Má luann dalta an rianaire bus, cuir ar leataobh é: inseoidh grúpa A dúinn níos déanaí.
- **Taighde ar theicneolaíocht amháin in Éirinn:** Tabhair thart ar 22 nóiméad do gach grúpa agus teilg seicliosta na ndaltaí. Siúil timpeall agus brúigh orthu slata tomhais a bhaineann leis an tasc a aimsiú. Cé dó é seo? Cad a theipeann ar dtús? Cé a fhágtar ar lár? Nótaí garbha ar pháipéar garbh; is í an obair néata a thagann ina dhiaidh sin.
- **Taifead a dhéanamh ar an gcomparáid:** Léigh amach liosta na rudaí nach mór a thaifeadadh in áit dul tríd an leathanach bosca ar bhosca. Má théann grúpa i bhfostú, cuir ar ais chuig Cáartaí 4 agus 5 iad, nó léirigh líne labhartha amháin: tasc, leis, gan, trí shlat tomhais, dhá áit.
- **Cén rogha a oireann do gach suíomh a chur i láthair:** Pleanáil go gcuirfidh trí ghrúpa i láthair beo, thart ar nóiméad amháin an grúpa, móide ceist amháin ó éisteoir. Déanann na grúpaí eile malartú gailearaí ar leathanaigh na dialainne. Éist le fíorchodarsnacht idir áiteanna agus athluaigh í; téigh chuig an ngailearaí níos luaithe seachas dul thar am agus am an phlé ar na ceisteanna móra a ghoid.
- **Ceisteanna móra faoin teicneolaíocht inár saol:** Cosain na cúig nóiméad iomlána. Spreag plé ar am scáileáin, ar sheirbhísí nach bhfuil ar fáil ach trí aip, agus ar easpa comhartha faoin tuath. Bailigh críoch don abairt Braitheann rogha mhaith teicneolaíochta ar... ó thrí phéire agus scríobh na críocha is láidre ar an gclár.

Cad ba cheart a fheiceáil

Ainmníonn grúpaí a n-éiríonn leo tasc fíor, trí shlat tomhais a bhaineann leis an tasc, agus moltaí contrártha do dhá áit: mar shampla, an rianaire ag stad gnóthach sa chathair a bhfuil comhartha ann; amchlár páipéir ag stad faoin tuath nuair atá an fón marbh. Má fhógraíonn grúpa gurb í an aip an rogha is fearr i gcónaí, tá suíomhanna Chárta 5 scipeáilte acu; cuir ar ais iad chun áit a roghnú ina dteipeann ar an gcadhnra, ar an gcomhartha nó ar an gcostas.

Míthuiscintí agus idirghabhálacha

- **Is í an rogha is nuaí nó an rogha dhigiteach an uirlis is fearr do gach tasc go huathoibríoch.** Díriú iad ar Chárta 5 agus fiafraigh díobh cén áit ar an liosta a dteipfeadh ar an rogha ar dtús gan chadhnra ná comhartha. Athluaigh: is féidir leis an uirlis chéanna an lá a bhreith in áit amháin agus teip in áit eile.
- **Is tréithe seasta den uirlis iad buntáistí agus míbhuntáistí, gan bhaint acu le cé a úsáideann í ná cén áit.** Spreag iad leis na ceisteanna Cé dó é seo? agus Cad a tharlaíonn nuair a theipeann air? Iarr orthu cabhair amháin agus fadhb amháin a athscríobh i gcomhthéacs áite ar leith ar Chárta 5.
- **Fanann na slata tomhais ina rudaí doiléire a thaitníonn leo (tá sé go hiontach / tá sé níos éasca) in áit critéar don tasc.** Teilg an seicliosta agus éiligh trí shlat tomhais intomhaiste (luas, comhartha, cadhnra, costas, cé a fhágtar ar lár). Léirigh líne amháin ó thacar an rianaire bus más gá.

Difreáil

Ag teacht chun cinn	Ag forbairt	Inniúil
• Tabhair dhá dhuillín réamhscríofa slat tomhais don ghrúpa (luas; cad a tharlaíonn nuair a theipeann air) agus iarr orthu ceann eile dá gcuid féin a chur leo. • Má théann siad i bhfostú ar leathanach na Dialainne, léirigh an líne labhartha: tasc, leis, gan, trí shlat tomhais, dhá áit.	• Brúigh orthu buntáistí agus míbhuntáistí a lua a bhfuil nasc soiléir acu le gach slat tomhais, seachas liosta ginearálta de rudaí a thaitníonn leo. • Le linn na gcur i láthair, éiligh ceist ómósach amháin ó éisteach faoi áit nár luaigh an grúpa.	• Éiligh buntáiste amháin agus míbhuntáiste amháin do gach bealach chun an tasc a dhéanamh, móide dhá áit a bhfuil moltaí contrártha acu. • Sín tús abairte na gceisteanna móra i dtreo na cothroime: cé a fhágtar ar lár má tá seirbhís ar fáil trí aip amháin?

Nasc traschuraclaim

Nasc leis an Tíreolaíocht: is iad stadanna bus sa chathair agus bearnaí leathanbhanda faoin tuath a shocraíonn cén rogha a oibríonn i ndáiríre in áiteanna in Éirinn.

